

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Навчально-науковий інститут хімії та екології
Кафедра екології та охорони навколишнього середовища

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ІНХЕ

проф. Василь ЛЕНДЄЛ

«27» червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРИРОДООХОРОННЕ ІНСПЕКТУВАННЯ ТА ЕКОЛОГІЧНА
ПАСПОРТИЗАЦІЯ ТЕРИТОРІЙ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Освітня програма	Екологія та охорона навколишнього середовища
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «**Природоохоронне інспектування та екологічна паспортизація територій**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **10 Природничі науки** і спеціальності **101 Екологія** освітньої програми **Екологія та охорона навколишнього середовища**.

Розробники: ГАЛЛА-БОБИК Світлана Василівна, к.х.н., доцент кафедри екології та охорони навколишнього середовища;

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри екології та охорони навколишнього середовища

протокол № 12 від «22» червня 2023 р.

Завідувач кафедри

Сергій СУХАРЄВ

Схвалено науково-методичною комісією ННІХЕ

протокол № 10 від «26» 06 2023 р.

Голова науково-методичної комісії

Михайло СЛИВКА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 150	III – ий	–
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4,2	5 – ий	–
	Лекції:	
	26	–
	Практичні (семінарські):	
	24	
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	24	–
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	76	–

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни **«Природоохоронне інспектування та екологічна паспортизація територій»**: формування системних уявлень про роль екологічного інспектування у охороні навколишнього природного середовища, цілі та завдання екологічної паспортизації об'єктів та територій.

Розкрити студентам-екологам правову базу екологічного інспектування, про основні завдання та функції інспектування, права екологічної інспекції, порядок проведення інспекторських перевірок по дотриманню природокористувачами вимог законодавства по охороні навколишнього природного середовища, про порядок виявлення порушень та застосування заходів впливу до порушників природоохоронного законодавства, цілі та завдання екологічної паспортизації об'єктів та територій та порядок складання екологічних паспортів.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
- ЗК6. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 14. Здатність до вирішення проблем інноваційного характеру та пошуку альтернативних рішень у професійній діяльності.

Фахові компетентності (ФК):

- ФК 15. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.
- ФК 18. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.
- ФК 19. Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю.
- ФК 20. Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління
- ФК 24. Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів
- для екологічних досліджень.
- ФК 25. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.
- ФК 26. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.

- ФК 28. Здатність використовувати систему екологічної стандартизації, сертифікації та статистичного кодування

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Природоохоронне інспектування та екологічна паспортизація територій» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

1. ОК 15. Урбоекологія.
2. ОК 16. Екологічні аспекти хімічної технології.
3. ОК 17. Техноекологія.
4. ОК 27. Екологічна експертиза.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Природоохоронне інспектування та екологічна паспортизація територій», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.	4
Знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля.	5
Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду	7
Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.	12
Брати участь у розробці та реалізації проектів, направлених на оптимальне управління та поводження з виробничими та муніципальними відходами.	20
Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля.	22

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування дисципліни «Природоохоронне інспектування та екологічна паспортизація територій»:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, та вміти аналізувати і приймати рішення в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.	4
Вміти застосовувати на практиці концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля.	5
Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду	7
Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.	12
Брати участь у розробці та реалізації проектів, направлених на оптимальне управління та поводження з виробничими та муніципальними відходами.	20
Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля.	22

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- іспит;
- тести;
- розрахункові роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації та виступи на наукових заходах.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань, захисту лабораторних робіт, проведення контрольних робіт та колоквиумів. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних та лабораторних заняттях, захисту лабораторних робіт.

Форма модульного контролю: письмові контрольні роботи або тестування (комп'ютерного чи письмового).

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	50	100
20	-	-	10	6	14	-		

T1 - Основні вимоги щодо організації робіт із природоохоронного інспектування; T2 - Здійснення державного контролю в галузі охорони атмосферного повітря; T3 - Здійснення державного контролю за охороною та раціональним використанням водних ресурсів; T4 - Здійснення державного контролю за охороною земель та використанням надр; T5 - Державний контроль у сфері поводження з відходами та небезпечними хімічними речовинами; T6 - Здійснення державного контролю в галузі збереження рослинних і тваринних ресурсів; T7 - Концептуальні засади державного екологічного контролю на кордоні.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T8	T9	T10	T11	50	100
20	10	10	10		

T8 - Основні порушення природоохоронного законодавства; T9 - Повноваження державної екологічної інспекції по застосуванню мір впливу при порушенні природоохоронного законодавства; T10 - Екологічна паспортизація територій; T11 - Екологічна паспортизація об'єктів.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	12	25	-	-
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	12	25	-	-
Модульна контрольна робота	1	50	1	100
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінка *відмінно* (A) виставляється, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка *добре* (B) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка *добре* (C) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка *задовільно* (**D**) виставляється, коли студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

Оцінка *задовільно* (**E**) виставляється, коли студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

Оцінка *незадовільно* (**FX**) виставляється студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка *незадовільно* (**F**) виставляється студенту, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

За результатами контролю знань студентів, дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре», та «задовільно». Студент має право підвищити оцінку, складаючи іспит.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		<i>для іспиту</i>
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Правова база екологічного інспектування та порядок проведення інспекторських перевірок по дотриманню природокористувачами вимог законодавства з охорони навколишнього природного середовища.

Тема 1. Основні вимоги щодо організації робіт із природоохоронного інспектування.

Склад та повноваження Державної екологічної інспекції. Положення про Державну екологічну інспекцію Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.

Основні завдання та функції Державної екологічної інспекції. Права екологічної інспекції.

Фактори, які визначають частоту проведення перевірки об'єктів з питань охорони навколишнього середовища. Види перевірок та їх характеристика.

Порядок проведення інспекторської перевірки. Підготовка до перевірки. Документальне оформлення результатів перевірки: «Акт перевірки дотримання вимог природоохоронного законодавства», припис, протокол.

Положення про громадських інспекторів з охорони довкілля.

Тема 2. Здійснення державного контролю в галузі охорони атмосферного повітря.

Порядок проведення інспекторської перевірки стаціонарних джерел забруднення. Розрахунок наднормативного викиду та аналіз його причин.

Перевірка роботи санітарно-промислової лабораторії.

Перевірка пересувних джерел забруднення атмосферного повітря.

Перевірка наявності, оснащення та забезпечення можливості роботи контрольно-регулювальних пунктів (КРП).

Тема 3. Здійснення державного контролю за охороною та раціональним використанням водних ресурсів.

Перевірка водоспоживання і водовідведення.

Перевірка відомчого лабораторного контролю на підприємстві. Перевірка потенційних джерел забруднення поверхневих і підземних вод та загального санітарного стану об'єкту.

Перевірка водоохоронної діяльності.

Екологічний контроль за впливом сільськогосподарських об'єктів на водні ресурси.

Тема 4. Здійснення державного контролю за охороною земель та використанням надр.

Основні завдання державного контролю за використанням і охороною земель.

Інспекторська перевірка суб'єктів, що здійснюють господарську діяльність у межах водоохоронних зон.

Основні вимоги законодавства України в галузі охорони надр. Порядок інспекторської перевірки суб'єктів, які використовують надра.

Тема 5. Державний контроль у сфері поводження з відходами та небезпечними хімічними речовинами.

Порядок проведення інспекторської перевірки з питань розміщення та складування відходів.

Державний контроль у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами й агрохімікатами. Основні принципи державної політики.

Порядок проведення інспекторської перевірки у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами й агрохімікатами.

Тема 6. Здійснення державного контролю в галузі збереження рослинних і тваринних ресурсів.

Етапи інспекторської перевірки суб'єктів лісгосподарування.

Порядок проведення інспекторської перевірки мисливських угідь.

Порядок проведення інспекторської перевірки з дотримання законодавства в галузі охорони рибних запасів.

Порядок проведення інспекторської перевірки на територіях природно-заповідного фонду.

Оформлення результатів перевірки: складання актів та протоколів.

Тема 7. Концептуальні засади державного екологічного контролю на кордоні.

Головні завдання служби екологічного контролю на кордоні. Екологічний контроль транспортних засобів.

Екологічний контроль морських та річкових суден: мета та послідовність перевірки.

Основні завдання екологічного контролю вантажів. Види безпосереднього екологічного контролю вантажу.

Екологічний контроль перевезення об'єктів рослинного та тваринного світу.

Рівні радіаційного контролю вантажів багажу та транспортних засобів, які перетинають державний кордон.

Хіміко-аналітичний контроль речовин.

Змістовний модуль 2. Порядок виявлення порушень природоохоронного законодавства та застосування заходів впливу. Екологічна паспортизація територій та об'єктів.

Тема 8. Основні порушення природоохоронного законодавства.

Основні порушення законодавства про охорону атмосферного повітря.

Основні порушення водного законодавства.

Порушення водного законодавства в частині охорони морських вод.

Докази, які підтверджують факти порушення правил раціонального використання водних ресурсів і їх охорону.

Основні порушення в галузі використання надр.

Основні порушення у сфері поводження з відходами.

Основні порушення законодавства у сфері діяльності, пов'язаній з пестицидами й агрохімікатами.

Основні порушення природоохоронного законодавства про природно-заповідний фонд.

Основні порушення екологічного законодавства під час перетину кордону.

Тема 9. Повноваження державної екологічної інспекції по застосуванню мір впливу при порушенні природоохоронного законодавства.

Основні заходи впливу та порядок їх застосування.

Адміністративні заходи впливу. Зміст протоколу про адміністративне правопорушення. Зміст постанови в справі про адміністративне правопорушення.

Заходи дисциплінарного впливу. Суб'єкти, щодо яких вони застосовуються.

Порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності.

Відшкодування збитків, завданих порушенням природоохоронного законодавства. Основні методики розрахунку збитків. Порядок відшкодування збитків юридичними і фізичними особами.

Обмеження або припинення фінансування об'єктів будівництва. Основні причини застосування заходу впливу. Порядок обмеження або припинення (тимчасово) будівництва, реконструкції, розширення об'єктів, що ведеться з порушенням природоохоронного законодавства.

Обмеження або тимчасова заборона (зупинення) виробничої діяльності окремих промислових установок, цехів, підприємств, організацій і установ. Основні причини застосування заходу впливу. Порядок обмеження або тимчасової заборони (зупинення) виробничої діяльності.

Припинення дії дозволів та права спеціального використання.

Види скасування дозволів: тимчасовий і остаточний. Причини остаточного скасування дозволів. Порядок остаточного скасування дозволів.

Притягнення до кримінальної відповідальності.

Тема 10. Екологічна паспортизація територій.

Зміст екологічного паспорта території.

Зміст екологічного паспорта поверхневих водойм, рекомендації щодо

підвищення стійкості екологічної системи.

Основні джерела інформації щодо складання паспортів річок.

Зміст еколого-агрохімічного паспорту земельної ділянки (поля).

Мета паспортизації міст.

Зміст екологічного паспорту адміністративних одиниць.

Тема 11. Екологічна паспортизація об'єктів.

Цілі і завдання екологічної паспортизації об'єктів. Структура і зміст екологічного паспорту підприємства.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Змістовний модуль 1. Правова база екологічного інспектування та порядок проведення інспекторських перевірок по дотриманню природокористувачами вимог законодавства з охорони навколишнього природного середовища.						
Тема 1. Основні вимоги щодо організації робіт із природоохоронного інспектування.	16	2		-	-	14
Тема 2. Здійснення державного контролю в галузі охорони атмосферного повітря.	6	2	4	-	-	-
Тема 3. Здійснення державного контролю за охороною та раціональним використанням водних ресурсів.	24	4	4	16	-	-
Тема 4. Здійснення державного контролю за охороною земель та використанням надр.	20	2	4	8	-	6
Тема 5. Державний контроль у сфері поводження з відходами та небезпечними хімічними речовинами.	6	2		-	-	4
Тема 6. Здійснення державного контролю в галузі збереження рослинних і тваринних ресурсів.	22	2	12	-	-	8
Тема 7. Концептуальні засади державного екологічного контролю на кордоні.	2	2		-	-	-
Разом за модулем 1	96	16	24	24	-	32
Змістовний модуль 2. Порядок виявлення порушень природоохоронного законодавства та застосування заходів впливу. Екологічна паспортизація територій та об'єктів.						
Тема 8. Основні порушення природоохоронного законодавства.	16	2	-	-	-	14
Тема 9. Повноваження державної екологічної інспекції по застосуванню мір впливу при порушенні природоохоронного законодавства.	12	2	-	-	-	10
Тема 10. Екологічна паспортизація територій.	14	4	-	-	-	10
Тема 11. Екологічна паспортизація об'єктів.	12	2	-	-	-	10
Разом за модулем 2	54	10	-	-	-	44
Разом за семестр	150	26	24	24	-	76

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
2	Розрахунок стягнень за збитки, спричинені забрудненням атмосферного повітря.	4
3	Розрахунок стягнень за збитки, спричинені порушенням водного законодавства	4
4	Визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу та збитків внаслідок забруднення земельних ресурсів	4
5	Методика визначення відновної вартості зелених насаджень.	2
6	Обчислення розміру шкоди (майнових стягнень), заподіяних лісовому господарству.	2
7	Обчислення розміру шкоди, заподіяної зеленим насадженням населених пунктів.	2
8	Розрахунок розміру стягнень за збитки, заподіяні незаконним добуванням (знищенням) дикої фауни.	2
9	Розрахунок стягнень за збитки, заподіяні рибному господарству.	2
10	Обчислення розміру шкоди, заподіяної територіям та об'єктам природно-заповідного фонду.	2
Всього		24

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення ефективності очищення стічної води за критерієм солемісту.	4
2	Визначення летких з водяною парою фенолів у стічних водах бромометричним методом.	8
3.	Визначення вмісту вуглеводнів (бензинів) у воді методом тонкошарової хроматографії.	4
4.	Визначення вмісту органічних речовин ґрунту методом гравіметрії.	4
5.	Визначення типу та ступеня засолення ґрунту.	4
Всього		24

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Законодавчі акти, якими керується державний інспектор при складанні протоколу.	4
2	Громадський екологічний контроль.	4
3	Компетенція державних органів місцевого самоврядування в галузі охорони довкілля.	6
4	Обмеження, тимчасова заборона або припинення діяльності підприємств у разі порушення ними природоохоронного законодавства.	6
5	Охарактеризувати порядок вилучення незаконно добутих природних ресурсів або продукції, що з них вироблена.	8
6	Вимоги до поведінки з відходами лікарських закладів.	4
7	Перевірка стійкості ґрунтів до ерозії.	6
8	Перевірка місця складування відходів у сільському населеному пункті.	8
9	Вивчення вимог Кодексу України про заходи впливу до порушників природоохоронного законодавства.	10
10	Паспортизація територій (сіл, селищ, мікрорайонів міста).	10
11	Паспортизація невеликих виробничих об'єктів.	10
Всього		76

6.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання учбовим планом не передбачені.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: пристрої збереження та обробки інформації (ПК, ноутбук, планшет, тощо), доступ до Інтернету.

Сушильна шафа, ваги аналітичні RADWAG AS 220, муфельна піч, водяна баня, ексикатор, пластинки для тонкошарової хроматографії, хроматографічна камера, мікрошприц, хімічний посуд та реактиви відповідно до вказаних у методиках.

Програмне забезпечення: Microsoft (Word, Excel, PowerPoint).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Клименко М.О., Прищепя А.М., Стецюк Л.М. та ін. Екологічне інспектування. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. – 400 с.
2. Нехорошков, В.П. Природоохоронне інспектування: навч. посіб. – Одеса: Одеська держ. акад. холоду, 2011 – 156 с.
3. Сівак, В.К. Природоохоронне інспектування: навч. посіб. – 2-е вид., перероб. і доп. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. – 168 с.
4. Власенко В.В., Дзюмак М.А., Мазур В.А., Дубовий Ю.В. Екологічне інспектування: навч. посіб. – Вінниця : Едельвейс і К, 2011. – 191с.
5. Маленко Я. В., Ворошилова Н. В., Поздній Є. В. Екологічне інспектування : практикум з навчальної дисципліни для здобувачів першого рівня вищої освіти спеціальності 101 Екологія. Кривий Ріг : КДПУ, 2023. – 155 с.

Допоміжна література

1. Законодавство України про охорону навколишнього природного середовища. Збірник законодавчих актів. – Київ, Парламентське видавництво, 2006. – 200с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Коваленко Ю.Л. *Природоохоронне законодавство та екологічне право. 2016.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/42829/1/2016%20%D0%BF%D0%B5%D1%87.%2053%D0%9B%20%D0%9F%D1%80%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B4%20%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD.pdf>
2. Положення Про Державну екологічну інспекцію України. Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2017р. № 275. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D0%BF#Text>
3. Про внесення змін до Порядку організації та проведення перевірок суб'єктів господарювання щодо дотримання вимог природоохоронного законодавства. – Затверджено наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 16 березня 2016 р., №101. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0512-16#Text>
4. Про затвердження Інструкції з оформлення Державною екологічною інспекцією України та її територіальними органами матеріалів про адміністративні правопорушення. – Затверджено наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 5 липня 2004р., № 264. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0934-04#Text>

5. Про затвердження Інструкції з оформлення Державною екологічною Інспекцією України та її територіальними органами матеріалів про адміністративні правопорушення: наказ Міністерства юстиції України від 27 липня 2004р., №934/9533 (редакція від 23.12.2014, підстава-z1559-14). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN92355>

6. Закон України. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення кількості документів дозвільного характеру. 01.10.2023р., 2573-IX. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1193-18#Text>

7. Перелік видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів. – Затверджено постановою КМУ в редакції від 19 липня 2022р., №810. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/82-2019-%D0%BF#Text>

8. Розрахунок розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0048-09#Text>

9. Розрахунок розмірів збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0767-09#Text>

10. Визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-2007-%D0%BF#Text>

11. Визначення розмірів збитків внаслідок забруднення земельних ресурсів <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0285-98#Text>
Обчислення розміру шкоди, заподіяної зеленим насадженням населених пунктів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/559-99-%D0%BF#Text>

12. Розрахунок розмірів шкоди, заподіяної лісовому господарству. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/665-2008-%D0%BF#Text>

13. Розрахунок розмірів шкоди, заподіяної лісовому господарству. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/665-2008-%D0%BF#Text>

14. Про затвердження Такс для обчислення розміру відшкодування збитків, завданих унаслідок порушення законодавства в галузі порушення мисливського господарства та полювання (крім видів занесених до Червоної книги України». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/MN020280>

15. Розрахунок збитків, заподіяних рибному господарству внаслідок порушень правил рибальства та охорони водних живих ресурсів.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG691.html

16. Розрахунок розмірів шкоди, заподіяної територіям та об'єктам природно – заповідного фонду. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/541-2013-%D0%BF#Text>

17. Визначення розмірів відшкодування збитків внаслідок самовільного користування надрами. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1097-11#Text>

18. Екологічний паспорт Закарпатської області за 2022 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ecozakarp.at.gov.ua/wp-content/nd/2021_ecopasport.pdf

Методичне забезпечення

1. Галла-Бобик С.В. Навчально-методичний посібник для практичних занять з навчальної дисципліни «Природоохоронне інспектування та екологічна паспортизація територій» для студентів ІV курсу спеціальності 101 – Екологія. – Ужгород: Ліра, 2021.– 124с.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)